

Karula kihelkonna laste pillilaagri lapsed ja õpetajad peale laagri lõpukontserti. Foto: Helen Kivisild

Karula kihelkonna pillilaager

24. juunist 28. juunini toimus Kaikamäel V Karula kihelkonna laste pillilaager, kus osales 34 noort. Need päevad olid täis pillimängu, laulu, tantsu, maalimist, parmupillihullamist, juttude kuulamist, lustimist ja ilutamist! Minu suur unistus on, et muusika jõuaks taaskord lavalaudadelt tagasi kodudesse, köökidesse ja elutubadesse, et muusika oleks elu loomulik osa. Karula ja Antsla kandis saab juba öelda küll, et pea igas talus kasvab tulevane pillimees või -naine, nagu see vanasti on olnud ja praegugi olema peaks. Aitäh, kallid õpetajad, Annika Mändmaa, Jaan Sarv, Ragnar Toompuu, Mari Meentalo ja Lauri Õunapuu, et aitasite muusikarõõmu jagada! Tuhat tänu ka teile, toredad laagrikülalised Cätlin Mägi, Jane Remm ja Piret Päär. Pillilaagrit korraldas MTÜ Karula Hoiu Ühing, laagri toimumisele andsid suure panuse lapsevanemad. Toetasid: Antsla vald, Valga vald, Keskkonnaamet, SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, Eesti Kultuurkapital (rahvakultuuri sihtkapital, Valgamaa ekspertgrupp ja Võrumaa ekspertgrupp) ning Rahvakultuuri Keskus.

Meelika Hainsoo

-
- Kaks Karula poissi pälvisid noore looduskaitse märgi
 - Killukesi Kaika segakoori teekonnast laulupeole
 - Olsenid Mäeküla talust
 - Karula laul, sõnad ja viis Jan Rahman
 - Kaika rattamaraton 3. augustil
 - Karula rahvusparki maaomanike küsitluse kokkuvõte
 - Mida teha jäätmetega?
 - Noorte lugusid Karula rahvusparkist
 - Arnold Meier 100
 - Valgamaa kaunis kodu Karula rahvusparkis
-

Noore looduskaitaja märki pälvisid kaks Karula noort

Uku ja Hades talgutel Kaikamäel noorte looduskaitajate seminaril 2018. kevadel. Foto: Helen Kivisild

On rõõm teatada, et kaks Karula rahvuspargi poissi pälvisid noore looduskaitaja märki. Keskkonnaministeerium tunnustas Uku Freibergi ja Hades Pransi suure loodushuvi ning tubli loodushoiualase tegevuse eest. Märkide kätteandmisel öeldi, et kuna Uku ja Hades on nii head sõbrad, tuleb neid ka koos tunnustada.

Uku Freiberg ja Hades Prans on läbi ja lõhki Karula rahvuspargiga seotud –nad teavad iga rada ja kuplit rahvuspargis. Poisid on osalenud kõigil Karula noorte looduskaitajate seminaridel ja suvistel kursustel alates 2014. aastast, mil see kursus rahvuspargis algas. Nüüd on noormehed juba innustajad, tegevuste eestvedajad ja inspireerivaks eeskujuks noorematele. Uku oma lõõtsamänguga ja Hades hommikuste torupilli äratustega seovad looduskaitse kultuuripärandiga, lisades laagritele kohaliku pärandi hõngu.

2017. aastal taastati sõprade eestvedamisel Karula rahvuspargis Peräjärve kandis metsavenna punker, mis ühtlasi oli ka poiste uurimistöö objekt. Eesti Ajaloo- ja

Ühiskonnaõpetajate Seltsi õpilaste ajalooalaste uurimistööde võistlusel "Sada aastat Eesti riiki" saavutasid Uku ja Hades oma uurimusega põhikooli loovtööde kategoorias II koha. Samuti tutvustas Uku uurimust 2017. aastal Eesti-Läti ajalookonverentsil „Varjatud ja avalik kultuuripärand Valgas/Valkas ja lähikonnas". Uku ja Hades on alati hakkamas, kui on vaja käed külge lüüa looduskaitsete tööde tegemisel –ühtmoodi rassivad nad nii vereva lemmaltsa rohimisel kui must-toonekure toitumisala puhastamiseks võsa kokku tassimisel. Nendest poistest võiks rääkida pikalt, kuid lühidalt öeldes on nad parimad ja selliseid võiks igas rahvuspargis olla palju!

Noore looduskaitaja märki annab Keskkonnaministeerium välja alates 2011. aastast ja kuni 30 märki korraga. Märkiga tunnustatakse noore, kuni 26-aastase aktiivse looduskaitaja tegevust, kes on eriliselt silma paistnud loodushoiu alal, saavutanud häid tulemusi loodushariduse konkursil või aidanud kaasa loodusteemalise ürituse korraldamisele. Sel aastal pälvis Noore looduskaitaja märki 23 inimest.

Helen Kivisild, keskkonnahariduse spetsialist

Killukesi Kaika segakoori teekonnast laulupeole

Kaika kuur koos kohalike pillimeeste, -naiste ja -lastega laulupeo tuld vastu võtmas. Foto: Aale Kuks

Sügisest kevadeni on segakoor „Kaika kuur“ kaks korda nädalas koos käinud ja laulupeo laule laulnud. Õppinud ja harjutanud, harjutanud ja siis veel harjutanud. Selle aja leidmine on olnud kõigi kooriliikmete suur pühendumine – talumajapidamiste, laste ja lammaste kõrvalt. Siht oli silme ees – soov saada suure laulukaare alla, nagu Kaika laulukoor esimese vabariigi ajal laulupeol käis. Mai algul tuligi rõõmusõnum, segakoor „Kaika kuur“ on oodatud laulupeole 23-liikmelise koorina!

Meie kooriproovid on toimunud igasuguste ilmaolude kiuste, on nähtud tihedat lumemöllu ja klaassiledaid kruusateid. Vahel oleme Kaikamäel harjutanud mütsides, kasukates, sallides.

Alati on proovis kaasas lapsi, mõnel neist on juba kõik laulud peas. Näiteks 4-aastasele Pihlale meeldib kõige rohkem lauludest „Ilgaviku tuules“. Lemmikuks on koht: „kus need kuked kulda söövad, kus need kanad karda joovad“.

Juhtumised kooriproovides:

*17. veebruaril saatis Liilia sõnumi : „Ma tõesti proovisin!“. Savimägi oli klaassile ja auto seal risti, tõestuseks sõnumiga kaasas foto. Talle traktoriga appi tõtanud Ants liikus auto juurde neljakäpukil, nuga jää sisse lüües. Traktoriga tõmmati auto mäest üles ning kuna Savimägi oli nii libe, et alla ei julgenud sõita (kuigi kodu

paistis 500 m kaugusel), tuli teha üle 15 kilomeetrine ring. Ühtlasi jäi teele ka Kaikamäe ning väikese hilinemisega jõudis Liilia proovi.

Samal päeval tühjendas Lilian kõik oma kodused ahjud tuhast ja tuli klaassiledate teedega tund aega varem, et puistata tuhka Kaikamäele. Ega muidu polekski üles märke saanud! Auto parkimise kohale sai igaüks ise tuhka raputada. Nii mõnigi auto oli pärast proovi omapäi pisut teise auto poole vajunud. Sel päeval sai piltlikult öeldes ühe näpuga liigutada tervet autot.

*Kooriproovide järgi sätiti oma elu. Pool koori seltskonnast planeeris talvise mäesuusareisi aja sedasi, et esimese ettelaulmise ajaks kindlalt tagasi olla. Rõõmu talu 350 lamba poegimise algus planeeriti täpselt üks päev peale koori teist ettelaulmist.

*Lilian jälgis lammaste poegimist ühe silmaga mobiili kaudu otsepildi vahendusel laudas asuvast kaamerast.

*Koorikaaslase abikaasa kurtis, et naisel läks öösel uni ära ja tema ka ei saanud enam magada, sest kaasa hakkas laulupartiid harjutama.

*Juhtus ka nii, et koorivanem kutsus lõõgastussauna „Kui mõni noot jäi veel mustaks, siis saab asja parandada“.

*Celia kass muusikat ei salli. Mõnda aega kass kuulab kooriproovi, aga siis nõuab näugudes välja. Isegi talvel, külmaga.

Mõned Celia soovitused laulmisel:

- Takt 43 minge endast välja!
- Kas saaks nii, et kui ma käed tõstan, siis vaatate kõik mind ja naeratate ja see naeratus kestab laulu lõpuni?
- Mehed, te peate vokaalselt enese-kindlamaks saama!
- Bassid, teie olete seal eriti kirglikud sopranitega!
- Kellel on närvid läbi, tahab varem sisse tulla? Ärge tulge!

- Keegi sai noodi kätte, aga see kadus ära....
- Te tahate lambaia poste hakata panema, ei pane – paneme traati! (selgitus *legatos* laulmise kohta).

Südamest täname meie koori armsat dirigenti Celiat, kes järjekindlalt meisse uskus ja julges võtta ette selle pika, aga toreda lauluteekonna! Täname Kaikamäe Seltsimaja, kus oleme saanud harjutada ja meie koori jaoks on läidetud soojendav kaminatuli!

Kaika kuuri nimel Helen Kivisild, sopran

Olsenid Mäeküla talust

Foto: erakogu

Soovime tutvustada end Karula rahvuspargi kogukonnale, eriti neile, kes veel meid ei tunne. 2016. aasta novembris ostsime meie, Richard ja Marje Olsen, Mäeküla talu Rebasemõisa külas. Kolisime sisse 2016. aasta jõulude paiku ja elame seal sellest ajast.

Kolisime siia USA-st, kesk-lääne Minnesotast. Minnesotast 16 km kaugusel Glenwood'is oli meil oma väike 13 hektari suurune talu. Kasvatasime lambaid, kanu, kitsi ja sigu. Meil oli seal ka suur aed ning suvisel ajal müüsimise igapäraselt erinevaid aiasaadusi taluturul ja otse peredele. Samuti kasvatasime põllul rukist, kaera ja otra nii enda pere tarbeks kui loomadele. Rich töötas Minnesota loodusvarade osakonnas (*Department of Natural Resources*), kus ta tegeles riiklike looduslike aladega, peamiselt niitude ja rohumaadega.

Tema töödeks oli nii riiklike maade karjatamine, rohumaade niitmine, maade tehingud, rohumaade ülepõletamine, märgaladega seotud tegevuste juhtimine, administreerimine ja eelarve küsimused, rahastuse taotlemine fondidest ja koostöö erinevate organisatsioonidega (peamiselt karjatamise ja pinnase teemadel).

Meil on kolm last: 12-aastane Jackson, 10-aastane Tiiu ja 8-aastane Otto. Kõik lapsed õpivad Lüllemäe Põhikoolis. Tiiu ja Otto kõnelevad soravalt eesti ja inglise keeles, Rich õpib veel eesti keelt omas tempos.

Marje on pärit Viljandimaalt, kus tema vanemad elavad praegugi väikeses talus. Richi vanaema sündis ligaste külas ja vanaisa Tartus. Richi ema sündis Tartus, kuid 1944. aastal põgenes tema pere Saksamaale ja sealt emigreerus ta väikese tüdrukuna 1950. aastal koos oma vanematega USA-sse. Richi kaugemad sugulased elavad tänaseni Lõuna-Eestis.

Mäeküla talus plaanib Rich kasvatada lambaid ja avada väikese külalistemaja. Samuti kasvatame me jõulukuuski Marje vanemate talus Viljandimaal. Marje lõpetab õpinguid Tartu ülikoolis, et saada matemaatikaõpetajaks kohalikus koolis. Plaanime jätkata elumaja ja teiste hoonete renoveerimisega.

Tavaliselt on meil kiire, kuid hea meelega võtame vastu külalisi, et ka ise korra puhata. Richile meeldib eesti keelt harjutada kõigi külalistega.

Richard Olsen Mäeküla talust

Karula laul

Jan Rahman

Kodu om meil Karula

Kihlkund Vanal Võrumaal

Kihlkund Vanal Võrumaal

Kodu om meil Karula

Mõtsu, järvi mõni

Ja ka mõni tõni

Olõit tävve aruga

Ku sa elät Karulan

Ku sa elät Karulan

Olõit tävve aruga

Eläs tan viil mõni

Ja ka mõni tõni

Tunnõit om taa Karula

Puu seen mesitaruga

Puu seen mesitaruga

Tunnõit om taa Karula

Noid viil mõtsan mõni

Ja ka mõni tõni

Mõtsast tulõit Karulan

Seene-, marjavaruga

Seene-, marjavaruga

Mõtsast tulõit Karulan

Korjas noid viil mõni

Ja ka mõni tõni

Talvõl katva Karula

Mäki lumõparuka

Mäki lumõparuka

Katva talvõl Karulan

Mäki tan iks mõni

Ja ka mõni tõni

Pikält ei pea otsma sa

Lehmi, lambit, latsi ka

Lehmi, lambit, latsi ka

Pikält ei pea otsma sa

Karulan noid mõni

Ja ka mõni tõni

Ku sa tulõit Karula

Võta' aigu varuga

Võta' aigu varuga

Ku sa tulõit Karula

Päiv vai paar vai mõni

Ja ka mõni tõni

Inne viil ku aru saat

Elät joba Karulan

Elät joba Karulan

Inne viil ku aru saat

Aastit-kümnit mõni

Nigu mõni tõni

Kaika rattamaraton 3. augustil

3. augustil toimub Hauka Veloklubi eestvedamisel Karula kandi silmapaistval maastikul juba viiendat korda rattamaraton. Sel aastal peetav üritus kannab nime VeloPlus Kaika rattamaraton. Rada kulgeb suuremalt jaolt Karula rahvuspargi metsaradadel ja sealsetel väiksematel kruusateedel. Põneva elamuse pakume uutele ja vanadele osalejatele. Mõõtu saab võtta poolmaratoni ja maratoni distantsil, vastavalt 20 ja 50 kilomeetrit, pisematele on paarisajameetrine lastedistants.

Rajad kulgevad suures osas sarnaselt eelmise aasta marsruutidele. Sõit algab Kaika külast, edasi liigutakse läbi Ähijärve küla kaarega ümber Ähijärve. Seejärel läbitakse Rebasemõisa küla, kust jõutakse Valtina külla, kõige kaugem punkt asub Hundil. Tagasi tullakse läbi Mähkli ja Ähijärve ning jõutakse tagasi Kaikamäele. Poolmaratoni distants on Kaika-Perajärve-Kaika.

Eelmisel aastal võttis maratonist osa ligikaudu 150 rattasõpra ning vähemalt sama suurt huvi loodame selgi aastal. Sarnaselt eelmisele aastale, premeerime parimaid heldelt ning toidame kõhu täis kõigil osavõtjatel. Et lastevanematel maraton sõitmata ei jääks, oleme hoolitsenud lastehoiu eest võistluskeskuses.

Rada hakkame maha märkima juba juuli lõpus. See hõlmab üsna palju suunaviitasid ning silmapaistvaid linte, et ratturid ära ei eksiks. Kogu märgistuse koristame rajalt võistlustele järgneva päeva õhtuks. Rohkem informatsiooni rattamaratoni kohta leiab internetilehelt www.haukaveloklubi.ee

Taavi Kannimäe, Hauka Veloklubist

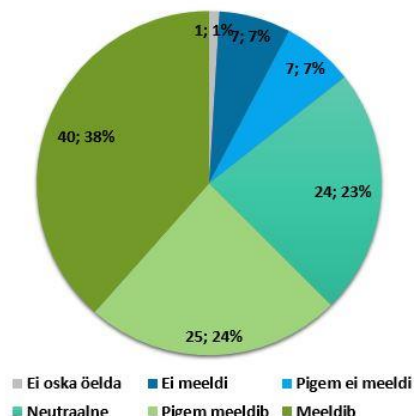
Karula rahvuspargi maaomanike küsitluse tulemused

2018. aastal toimus rahvuspargis Eesti Maaülikooli küsitlus, kus osales 29 inimest. Hiljem saatis Keskkonnaamet küsimustiku kõigile maaomanikele, s.o. 241 küsimustikku (neist e-postile 57, tavapostiga 111 ja ülejäänud koju viimisega). Vastata said kõik täisealised rahvuspargi maaomanikud ja elanikud. Kokku vastas küsitlusele 107 inimest. Vastanute seas oli veidi enam mehi (54%) ja aastaringselt elas vastanutest rahvuspargis 67%.

Küsitlusele vastanute arvates:

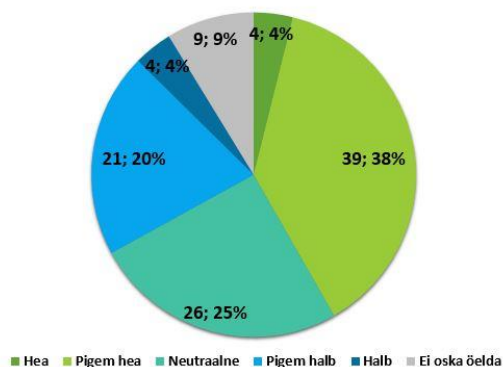
- Kõige suuremaks probleemiks Eestis peeti ääremaastumist.
- Kõige olulisemaks looduskaitsealaseks väärtuseks peeti põlismetsi, seejärel traditsioonilisi maastikke ja märgalasid.
- Kaitsealasid arvas Eestis olevat pigem palju 29% või piisavalt 24% vastajatest.
- 40% meeldib kaitsealal elada, 24% pigem meeldib.

Kas Teile meeldib, et Teie kodukoht kuulub kaitseala koosseisu?

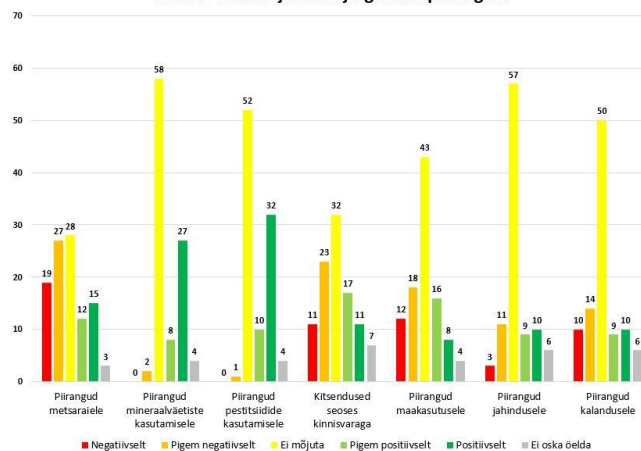
- Vastajate arvates nende mujal elavatele sugulastele, sõpradele ja tuttavatele meeldib, et vastajate kodukoht on kaitsealal.
- 71 vastajat elab rahvuspargis ilusa looduse pärast, 62 vastajale on see esivanemate kodukoht, vähe on neid, kes elavad rahvuspargis toetuste pärast või seetõttu, et nende töökoht asub rahvuspargis.
- 38% hindab looduskaitsealist tegevust oma kodukandis heaks, 25% neutraalseks, 20% halvaks. Negatiivsema poole pealt toodi välja liigsed kitsendused, institutsioonide vahelise tegevuse koordineerimatus, administratsiooni puudumine ja ametnike kaugus.

Kuidas hindate looduskaitse-alast tegevust oma kodukandis?

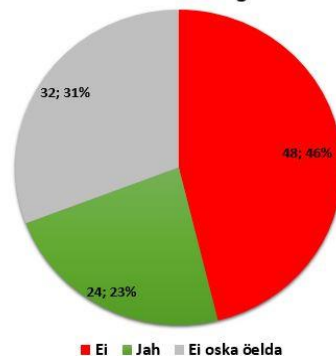
- 47% vastanutest arvab, et tunneb oma kodukohas kehtivaid looduskaitse-alaseid reegleid ja piiranguid keskmiselt, 25% pigem hästi.
- Enamasti arvasi, et enamus piiranguid neid suurt ei mõjuta. Kõige enam märgiti, et mõjutavad piiranguid metsaraiele (27 vastajat märkis, et mõju on pigem negatiivne ja 19 vastajat, et mõju on negatiivne).

Kuidas Teid mõjutavad järgnevad piirangud?

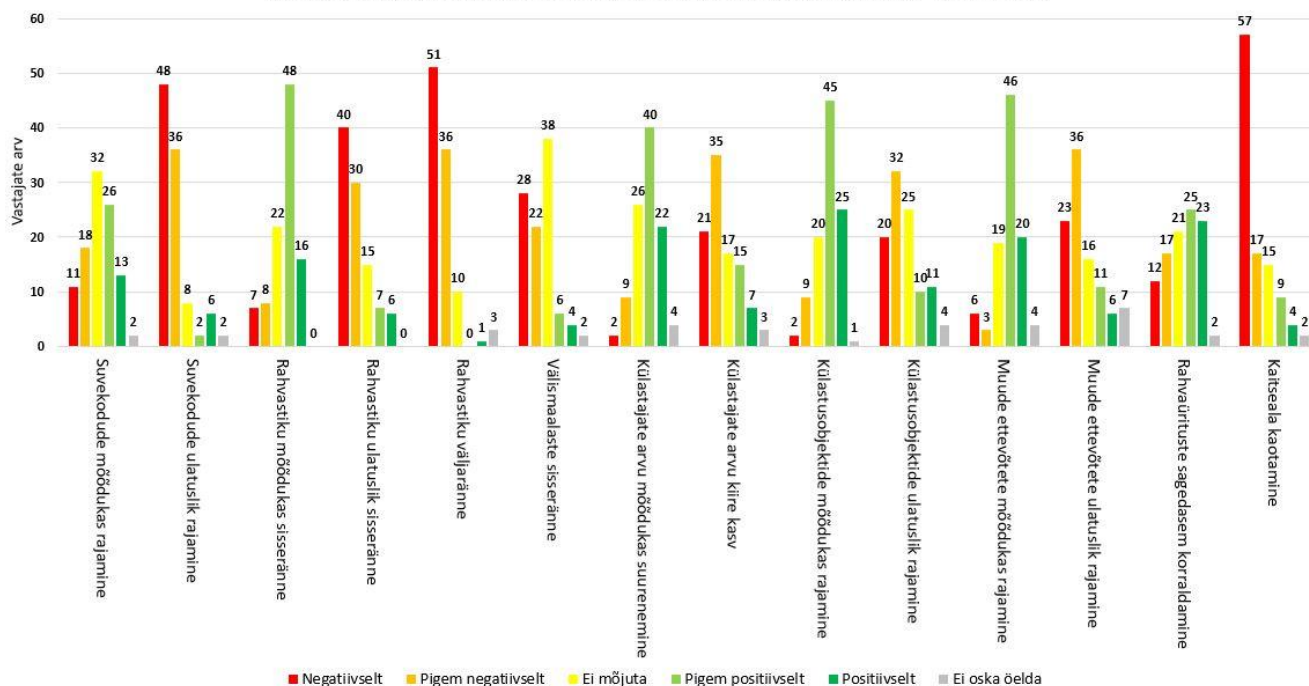

- 48% arvas, et kaitsekorralduskavades ja -eeskirjades pole arvestatud kohalike elanike huvidega.

Kas kaitsekorralduskavades ja -eeskirjades on piisavalt arvestatud püsilanike huvidega?

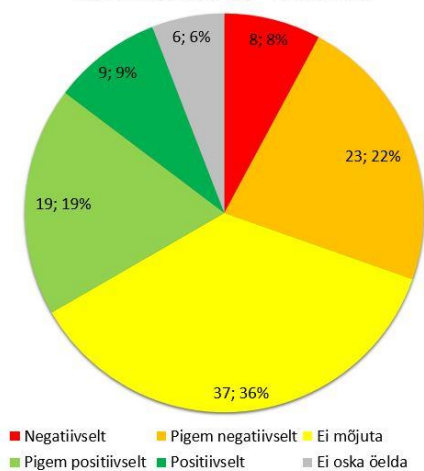

Kuidas suhtute järgmistesse võimalikesse muutustesse kaitsealal?

- 72% vastajatest arvas, et looduskaitsealaseid piiranguid on piisavalt. Otstarbekaks ei peetud soode tekitamist, metsade majandamata jätmist, liiga hilist niitmisaega, mootorsõidukite piirangut Ähijärvel. Täiendava piiranguna sooviti taimekaitsevahendite keelustamist ning metsaraie ja väljaveo keeldu rahvusparkiga piirentatelt aladelt väljaspool talve (et takistada kahjurite levikut).
- 79% arvas, et kaitseala valitseja peaks olema riik.

Kas looduskaitsealal elamine mõjutab Teie tegevusvabadust ja -võimalusi?

- Looduskaitseala mõju kinnisvara väärtusele peeti kokkuvõttes pigem positiivseks.

- Arvati, et piirangutest põhjustatud kahju leevendamiseks peaks olema peamiselt rahaline kompensatsioon, kompensatsioonimeetmed või piirangute vähendamine kaitseala püsielanikele.
- Kodukoha maastikus peetakse häirivaks keskkonda paisatud jäätmeid, söötis maid ja võsastumist ning lagunevaid hooneid.
- 39% on igal juhul nõus hooldama oma kodukoha maastikke, 36% hooldaks siis, kui kulud kaetakse ja 15% soovib sellest tulu saada. 40% arvab, et praegused toetused ei ole piisavad, vaid 16% arvas toetused piisavaks ja 44% ei osanud seisukohta võtta.
- Olulisemateks infoallikateks on Tarupettäi (79 inimest), sõbrad ja tuttavad (65 inimest) ja Karula rahvusparki koduleht (45 inimest).
- Püsielanike võru keele oskus: 18 inimesel emakeel, 34 inimest kõneleb võru keeles aeg-ajalt.
- Suurim osa inimestest (44%) on elanud piirkonnas mitu inimpõlve ja lähima 5 aasta jooksul ei kavatse enamuse elukohta vahetada.
- Rahvusparkis mitteelavate maaomanike seas oli mitu inimest, kes märkis, et sooviks tulla rahvusparki elama, kui selleks oleks võimalus.

Keskkonnaamet

Mida teha jäätmetega?

Kõigil meil tekib majapidamises jäätmeid. Enamiku osa jäätmetest mahu mõttes moodustavad pakendid, mida on võimalik tasuta panna pakendikonteineritesse või ära anda jäätmejaamades. Biolagunevatest jäätmetest saab aia nurga kompostikastis viljakas ja väärtuslik kompost. Samuti tasub eraldi korjata vanapaber, klaas, metall ning ohtlikud jäätmed. Kõik see liigiti eraldi korjatud materjal on väärtuslik tooraine, mida kasutatakse uute toodete tegemiseks. Lõpuks jääb üsna vähe järele, mida panna tavalisse olmeprügikasti (nt mähkmed, katkised jalanõud või nõud, mida enam ümber töödelda ei saa).

Mati Urbanik, RMK loodusvaht ütleb: „Võrreldes varasemate aastatega on üldiselt läinud olukord paremaks, kuid siiski leian aegajalt lõkkekohtadest või metsast rehve, klaasi, eterniiti, vanu riideid, 200-liitraste prügikottidega laste mähkmeid ja elektroonikajäätmeid, mis on selgelt toodud kuskilt kaugemalt autodega kohale. Samuti toodi kevadel RMK Rebasemõisa prügikonteiner täis ehitusjäätmeid ja olmeprügi. Suured prügikonteinerid nii Ähijärvel kui Rebasemõisas pole mõeldud isikliku koduse prügi toomise kohana, vaid RMK lõkkekohtades tekkivate jäätmete kogumiseks.“

Seepärast tuletame meelde, milliseid jäätmeid saab tasuta ära anda jäätmejaamades.

Antsla valla jäätmejaam asub Antsla linna piiril Lusti külas Raudtee tn 42.

Avatud:

- teisipäeval ja kolmapäeval kell 9.00 – 14.00;
- neljapäeval ja reedel kell 13.00-18.00;
- laupäeval kell 9.00-14.00.

Info: tel. 5308 7805.

Antsla jäätmejaamas võetakse Antsla valla elanikelt tasuta vastu alljärgnevaid jäätmeid:

- 1) segapakendid (plast-, klaas, metall-, kartong-pakend);
- 2) paber ja kartong;
- 3) kasutatud autorehvid;
- 4) elektroonikajäätmed (telerid, külmikud, pesumasinad, arvutid jne) ja vahtpolüstürool;
- 5) suurjäätmed (kasutatud mööbel);
- 6) ohtlikud jäätmed (ravimid, õli, värvid, lakid, liimid, kemikaalid, õli- ja kütusefiltrid, happed, ohtlike aineid sisaldav pakend jne);

7) plastid;

8) metallid;

9) klaas;

10) puit;

11) tekstiil.

*Segaolmejäätmeid ja ehitusjäätmeid Antsla jäätmejaamas vastu ei võeta.

*Jäätmejaam on mõeldud vaid eraisikutele.

*Ehitusjäätmeid saab ära anda tellides koju sobiva suurusega konteineri. Ehitusjäätmed saab viia ka ise jäätmejaama, kus neid vastu võetakse (näiteks Võru Jäätmekeskuses Umbsaarel).

Valga valla jäätmejaam asub Valga linnas Võru tn 109c

Avatud:

- esmaspäeval kell 9.00-15.00;
- teisipäeval ja kolmapäeval suletud;
- neljapäeval ja reedel kell 12.00-20.00;
- laupäeval ja pühapäeval kell 9.00-15.00.

Valga jäätmejaamas saavad Valga valla elanikud üle anda tasuta kodumajapidamisest tekkivaid ohtlikke jäätmeid ning suurjäätmeid (vana mööbel). Muu hulgas saab tasuta üle anda ka betooni, telliseid ning plaate ja keraamikatooteid. Elanike poolt ära antavad jäätmekogused registreeritakse, mistõttu tuleb jäätmejaama jäätmeid viies kaasa võtta isikut tõendav dokument.

Tasuliste jäätmete ära andmise eest saab maksta jäätmejaamas ainult sularahas.

Valga valla jäätmejaamas tegutseb ka Taaskasutuskoja vastuvõtupunkt, mis tegeleb üleliigsete, kuid kasutuskõlblike esemete kokkukogumise, korrastamise ja uuesti kasutusse andmisega müügi või tasuta loovutamise teel.

Taaskasutuskoja vastuvõtupunktis saab tasuta ära anda:

- kodukaupu (nõud, triikimislaud, kuivatusrest jms)
- raamatuid
- sporditarbeid, muusikatarbeid, hobivahendeid
- kohvreid-kotte, mänguasju, ehteid
- tööriistu, tehnikat
- erinevaid tekstiile

Kõik Taaskasutuskoja vastuvõtupunkti viidavad esemed peaksid olema puhtad ja terved.

Noorte lugusid Karula rahvuspargist

Lood pandi kirja 23.04.19 noore looduskaitaja seminaril, kus toimus ka tõukerattamatk. Foto: Margit Turb

Ma käisin isaga kalal. Isa püüdis, aga ei saanud mitte midagi. Aga mina sain väikseid särge ja see oli nagu särje lasteaed! Puurondi ümbrus oli kõik väikseid kalu täis! (*Hinn Urtson*)

Alguses näitas mu ema, kui lendas valge toonekurg. Siis mu väike õde, kes on ühe ja poole aastane, näitas näpuga must-toonekure poole, kes lendas üle maja ja me ise poleks teda näinud. (*Tõiv Peegel, Lajassaare talust*)

See juhtus minu enda kodus Rõõmu talus. Aastaajaks oli varajane suvi ja ma läksin ratsutama koos oma õdede Aale ja Havaga. Me proovisime ratsutada nii, et meil pole sadulat all ja muidugi tundus see ju väga huvitav. Me arvasime ka seda, et kui selle ära teeme, oleme hullult head ja lahedad. Meil on kolm hobust. No tegelikult ei ole üks meie oma, aga meile meeldib hobuseid talitada ja nendega ratsutada. Hobuste nimed on Ehe, Elmar ja Lemp. Lemp ongi see hobune, keda me hoiame. Aga tagasi asja juurde. No ja siis kõik läksid ja mina olin viimane. Kätte jõudis minu hetk, mil pidin Elmariga ratsutama. Ma olin hobuse selga ronides väga uhke ja rõõmus. Niisiis ma olin hobuse peal ja natuke kartsin ka. Siis pidin ma ratsutama hakkama, oo ja see oli õudne, kuna hobune ehmus ja hakkas suurelt kaloppima ja muidugi pidin mina sel ajal peal olema. Me jooksisime, või noh, tegelikult ainult hobune jooksis ja mina hoidsin ratsmetest tugevalt kinni. Ta jooksis seni kuni me jõudsimegi meie endi

maja juurde, aga muidugi tormas tema majast tuimalt mööda sohu!!! Ma tuletan teile igaks juhaks veel meelde, et ta kaloppis ja mina olin tema peal. No ja siis me seal olime, kuniks ta seisma jäi. Mul oli pärast seda, kui ta seisma jäi, väga hea meel. Me lihtsalt seisime seal nii kaua kuni tuli minu pere mind päästma ja siis ma sain maha. (*Loo Kuks, Rõõmu talust*)

Ühte-kahte lugu on raske välja valida, kuna toredaid sündmusi on Karulas tohutult palju. Mulle meeldivad loomad, nii kodu- kui metsloomad. Jalutasin mööda põldu kopraapatuse poole ja nägin murdunud kase peal lindu. Läksin lähemale kuigi kartsin, et ta lendab kohe minema. Aga ei, ta ei lennanudki! See oli loorkull. Nagu filmides, keeras ta pea viltu ja vahtis mind. No mina vahtisin teda ka. See oli naljakas kaks minutit. Lõpuks kõndisin ma edasi, kuna järelkult oli tal mõjuv põhjus paigale jäämiseks. Mulle meeldib, et nad teavad, et ma pole oht. Olen teda hiljemgi seal istumas näinud. (*Aale Kuks, Rõõmu talust*)

See oli vist teine jalgsimatk, kus me alustasime meie kodust ja matkasime päev otsa. Ööbisime kusagil metsas. Järgmisel päeval umbes 24 tundi peale matka algust ronisime me kahtlaselt tuttava mäe otsa. Ja siis ma sain aru, et oleme 24 tunniga alguspunktist ainult 500 meetrit liikunud, ainult et väikese ringiga umbes 10 kilomeetrit. (*Endel Meriste, Hallimäe talust*)

Arnold Meier 100

Arnold on meie küla mees ja paljud teavad teda lihtsalt kui Vana Meier. Arnold sündis Savira külas, Vana-Roosa lähedal, Võrumaal põllu- pidaja peres 25.12.1918 ehk ajal kui Eesti Vabadussõda oli kestnud vähem kui üks kuu. Arnold on sündinud samal aastal kui kuulutati välja iseseisev Eesti Vabariik.

Arnold teenis 2 aastat Eesti Vabariigi armees. Ta on korduvalt meenutanud seda kui 19. aastase noormehena osales Eesti riigi aastapäeva

sõjaväeparaadil 1938. aasta veebruaris: "Vot Päts oli alles president, pidas ca tunnise kõne paberit lehitsemata." Arnold sai sõjaväest välja veel enne sõja algust.

Üle tuli elada raske sõjaaeg, värbamine Saksa sõjaväkke, seal teenimine kuni venelaste kätte vangilangemiseni oma kodukandis. Sakslaste heaks teenimise eest saadeti ta pikkadeks aastateks Vorkuta vangilaagrisse. Vangis pidas Arnold tisleri ametit. Mitmeid lugusid pajatas Arnold vangilaagri ajast. Üks lugu oli selline, kuidas vangid üritasid kavalusega põgeneda. Nimelt teesklesid vangid surnut ning seejärel viisid valvurid vangi välja, misjärel saadi põgenema. Hiljem see ei olevat enam õnnestunud, sest välja viidud vangid „koputati“ üle. Vangist pääses ta alles 1953. aastal peale Stalini surma ja Arnold lisab: „Siis anti isegi valget leiba!“. Ta meenutab, et kui vanglast välja lasti, tuli endal ise

vaadata, kuidas koju saad. Tuli pikalt jala visata mööda jõe jääd kuni esimese raudteejaamani.

Koju pääsedes ei saanud ju sissekirjutust oma kodukohta, vaid tuli redutada mujal, nagu see juhtus paljude saatusekaaslastega. Arnold sai end sisse kirjutada Läti-Valka ning seejärel õnnestus tööd saada tislerina Valga mööblivabrikus.

Kaunis Sibula talukoht Karula rahvuspargi kuplite vahele õnnestus Arnoldil osta alles 1960-ndate algul. Peale seda töötas ta kolhoosis töölisena kuni pensioni eani. Praegu veedab vanahärra vanaduspäevi Nilbõ oja talus Nilbõ külas Rõuge vallas.

Arnold meenutab tihti, nagu ka oma 100. sünnipäeval, kuidas Riks (minu vanaisa Richard Drenkhan) oli ikka hää mees, aitas teda järje peale pärast vangist vabanemist oli talle ka imeliseks jahikaaslasteks. Arnoldi kirk on olnud jaht ja jahil käimine juba poisikesest saati. Jahist on Arnoldil alati palju meenutada ja kõneleda. Küsisin Arnoldilt, et palju oled metsloomi elu jooksul küttinud? Arnold vastas: „Üks korralik mägi saab ikka küll ja kes neid täpselt kokku on lugenudki. Vabariigi ajal oli hoopis olulisem karusnaha jaht. Rebaseid, nügiseid ja mis veel tähtsam, oravaid sai kõvasti püütud. Siis oli ikka karusnahal oluliselt kõvem väärtus kui praegu! Mõtlesin kui palju tuli oravad püüda mütsi jaoks ja kui valmis said, olid tehtud mees!“. Esimese vabariigi aegseid lugusid on Arnoldil palju ja ta pajatab neid alati suurima õhinaga, noorusaeg ikkagi.

Soovime vanahärrale jõudu, jaksu ja tervist!

*Kohalike jahimeeste ja Jahiühistu ELK nimel,
Rein Drenkhan*

*Fotol Arnold Meier järgmise jahiaju ootel Kautsis
23.01.2011. Foto: Rein Drenkhan*

Ökoloogiliste viimistluslahenduste koolitus 17.-18. augustil Kaikamäel

Korraldab Keskkonnaamet koostöös Eestimaaehitusega

- õpitakse tundma looduslikke viimistlusmaterjale;
- saadakse põhiteadmised, kuidas erinevaid savi- ja lubjapõhiseid krohve ja värve paigaldada;
- käsitletakse erinevaid aluspindu, segusid ja viimistlemist.

Koolitajad:

Malvo Tominga on spetsialiseerunud traditsioonilistele ehitustehnikatele, kombineerides vanu teadmisi uute tehnoloogiatega. Ta paigaldab savi- ja lubikrohve nii vanadesse kui uutesse hoonetesse, teostab renoveerimistöid ja nõustab hoonete omanikke.

Martin Hütt on pühendunud savi- ja lubjapõhiste viimistlusmaterjalide arendamisele ja testimisele. Martin teab ja tunneb materjalide omadusi, erinevusi ning paigaldusnippe.

Registreerimine ja info: Lilian Freiberg, tel 5172646.

Rahastab SA KIK

Luukina talu. Foto: Heidi Kütman

Heidi Kütmani ja Kaspar Murumetsa imearmas koduke Karula rahvusparki kuplite vahel Rebasemõisa külas valiti Valgamaa kaunima kodu konkursi võitjaks. Heidi ja Kaspari kodu esitati edasi vabariiklikule konkursile.

ÖNNITLEME!

INFO

12.juulist kuni augusti lõpuni on Karula rahvusparki külastuskeskuses avatud uus näitus „Lennake mesipuu poole”, mille peateemaks on mesilased. Näitus on Poola Vabariigi Suursaatkonna väljapanek, mille inspiratsiooniks oli Juhan Liivi luuletus „Ta lendab mesipuu poole”. Näitus põhineb Poola maineka kunstniku Piotr Socha teosel „Mesilased”. Korraldaja: RMK ja Poola Vabariigi Suursaatkond.

11.augustil toimub põnev orienteerumismäng. Osalema on oodatud nii lastega pered kui sõpruskoondadest koosnevad võistkonnad. Proovile pannakse osavus, nutikus, loodusalsed teadmised ja meeskondlikud võimed. Registreerumine: merike.tsimmer@rmk.ee või telefonil 5110658. Korraldajad: RMK ja Naiskodukaitse Antsla jaoskond

18.augustil toimub Karula rahvusparki külastuskeskuses Eesti looduse päev „Metsmesindustest tänapäevani”. Mati Urbanik tutvustab mesindusajalugu, näitab tarupedajat, pakktaru, karutõrjevahendeid jm põnevat. Tutvume mesindusnäitusega, matkame Värtemäe taluni ja seelses mesindusmuuseumis saame aimu mesilaspere, bioloogiast, mesindustest rahvameditsiinis jpm. Kaasa saab osta mesindustooteid. Registreerumine: merike.tsimmer@rmk.ee või telefonil 5110658.

20. juuli ÄHIJÄRVEL

Kell 11:00 algab ÄHIJÄRVE REGATT
Kell 13:00 traditsioonilise kalapüügi päev
 Mart Kallas ja Arno Saaron tutvustavad vanu kalapüügivahendeid

Kell 15:00 Gurmeekontsert „Kalapüük rahvaluules - Vladislav Koržets
Kell 19:00 on kõik oodatud SIMMANILE
 Üles astuvad segakoor „Kaika kuur”, pasunakoor ja kohalikud lapsed.
 Kirsiks tordile on kolm viuldajat Tartu Elleri koolist – Trio VIUVÄUVAU

Laua katame ühiselt!
Toetavad Keskkonnaamet, RMK, SA KIK

KARULA
 RAHVUSPARK

INFO

- **Liivia Trolla** õpetab kuidas vikatit töökorda sättida – pinnida ja luisata - ning kuidas vikatiga niita!
- Uurime vikatiga niidetud heinakaare looduslikku mitmekesisust Ähijärve puisniidul
- Külla tuleb ökoloog **Kristjan Zobel**, et koos mõtiskleda elurikkuse tekkimisest, säilimisest ja taandumisest.

VÕTA KAASA VIKAT JA LUISK NING TULE KOHALE!

Täpsem info Lilian Freiberg, tel 5172646
Korraldab Keskkonnaamet, rahastab SA KIK

LAUDPAADI EHITAMINE

Paadi ehitamist juhendavad

Kristjan Urtson

Agu Trolla Mäekonnust

Täpsem info Lilian Freiberg, tel 5172646
Korraldab Keskkonnaamet, rahastab SA KIK

TARUPETTÄI

KARULA RAHVUSPARGI INFOLEHT

Täname kõiki autoreid ja kaasamõtlejaid!

Infoleht ootab avaldamiseks artikleid, arvamusi, meenutusi kohalikelt elanikelt. Kirjatükid palume saata e-kirjaga Helen.Kivisild@keskkonnaamet.ee või tuua paberil Ähijärve külastuskeskusesse.

Tarupettäi koostajad: Lilian Freiberg, Helen Kivisild, Merike Tsimmer

RMK Karula teabepunkt on avatud

1. mai kuni 1. september E-P 10-18.

Aadress: Ähijärve küla, Antsla vald, 66420
Võrumaa

Telefon: 782 8350

Keskkonnaamet:

Maahoolduse spetsialist: **Kristiina Jürisoo** tel.: 56998201
Looduskasutuse spetsialist **Pille Saarnits** tel.: 523 3848
Keskkonnahariduse spetsialist **Helen Kivisild** tel: 525 1552
Kultuuripärandi spetsialist **Lilian Freiberg** tel.: 517 2646
Metsanduse juhtivspetsialist **Tiina Jüris** tel.: 510 9316
Jahinduse peaspetsialist **Margo Tannik** tel.: 516 0148
Lõuna regiooni looduskaitse juhtivspetsialist **Kaili Viilma** tel.: 5051955

Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK):

RMK külastuskeskuse teabejuht **Merike Tsimmer** tel.: 5110658
RMK loodusvaht **Mati Urbanik** tel.: 529 0388

Tarupettäi on trükitud keskkonnasõbralikule paberile.
Lehe väljaandmist toetab Keskkonnaamet.